

ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ (Μάρτιος 2008)

Συγγραφέας: ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΒΩΚΟΥ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δέχεται ότι η διατήρηση της βιοποικιλότητας μαζί με την κλιματική αλλαγή είναι οι μεγαλύτερες περιβαλλοντικές προκλήσεις του σήμερα. Απόρροια αυτής της εκτίμησης αποτελεί η αυτοδέσμευσή της να δράσει με τρόπο ώστε εντός των ορίων της να ανασταλεί και σε παγκόσμιο επίπεδο να μειωθεί δραστικά η απώλεια βιοποικιλότητας ως το 2010.

Αποφάσεις αυτού του τύπου που συχνά παίρνονται σε υπερεθνικό επίπεδο χρειάζονται θετική ανταπόκριση της κοινωνίας σε τοπικό επίπεδο για να γίνουν πραγματικότητα. Χρειάζεται, δηλαδή, από μεγάλο περιβαλλοντικό αίτημα της εποχής η διατήρηση της βιοποικιλότητας να γίνει και μεγάλο κοινωνικό αίτημα για να έχει ελπίδα επιτυχίας. Με γνώμονα μια τέτοια προσέγγιση, αναλύθηκαν επιστημονικές, κοινωνικές, πολιτικές και ηθικές διαστάσεις της βιοποικιλότητας, οι οποίες συνδέονται με μεγάλα ερωτήματα του τύπου «τι βιοποικιλότητα έχουμε», «πώς λειτουργεί», «πώς και γιατί τη διατηρούμε». Συγκεκριμένα, παρουσιάστηκαν στοιχεία για την καταγεγραμμένη βιοποικιλότητα του πλανήτη σε επίπεδο ειδών που αντιστοιχεί σε λιγότερο από 2 εκατομμύρια είδη όπως και εκτιμήσεις για την αναμενόμενη να ανακαλυφθεί, η οποία είναι κατά πολύ μεγαλύτερη της καταγεγραμμένης, καθώς και χαρακτηριστικά της διανομής της στον πλανήτη. Έμφαση, με ειδικές πληροφορίες και παραδείγματα, δόθηκε στην Ελλάδα ως μία από τις «θερμές» από απόψεως βιοποικιλότητας περιοχές της Γης. Έγιναν εκτιμήσεις για το μέγεθος των επερχόμενων απωλειών (απειλούνται με εξαφάνιση 15.500 είδη που αντιστοιχούν στο 40% όσων έχουν ως τώρα εξεταστεί), ανάλυση των παραγόντων στους οποίους οφείλονται, ανάδειξη της απώλειας ενδιαιτήματος λόγω ανθρώπινων ενεργειών ως του κατ' εξοχήν υπεύθυνου παράγοντα, καθώς και σύγκριση των σημερινών μεγεθών που αφορούν εξαφανίσεις ειδών με τα ανάλογα στο πρόσφατο όσο και στο πολύ μακρινό παρελθόν.

Προσεγγίστηκε η απώλεια βιοποικιλότητας και σε επίπεδο κατώτερο του είδους, συγκεκριμένα αυτό των φυλών των αγροτικών ζώων. Έχουμε ήδη χάσει 750 φυλές προβάτων, βοοειδών, χοίρων, πουλερικών κ.ά. και αναμένεται να χάσουμε άλλες 1.300 τις επόμενες δύο δεκαετίες. Εδώ, ο υπεύθυνος παράγοντας δεν είναι η απώλεια ενδιαιτήματος. Οι λόγοι θα πρέπει να αναζητηθούν σε φαινόμενα και καταστάσεις που σχετίζονται με το ότι οι αγρότες χάνονται μαζί με τις φυλές των ζώων που εκτρέφουν, ότι τα ζώα αντιμετωπίζονται ως αντικείμενα με την εκτροφή να θεωρείται επιχειρηματική δραστηριότητα όπως όλες οι άλλες και με μοναδική έμφαση

στην παραγωγή φθηνής τροφής, ενώ εμφανίζεται απειλητικός και ένας ακόμη παράγοντας, η ανυπαρξία σεβασμού των βιολογικών ορίων.

Αναδείχθηκε η σημασία της δημογραφικής, της περιβαλλοντικής και της χωρικής αβεβαιότητας ως κριτής του μέλλοντος των μικρών πληθυσμών και με βάση αυτές τις αβεβαιότητες ερμηνεύτηκε η επιλογή για ίδρυση του ευρωπαϊκού δικτύου προστατευόμενων περιοχών «Φύση 2000». Προτάχθηκε η ανάγκη ύπαρξης ποιοτικών δεδομένων σε τοπικό επίπεδο για τη λήψη ορθών αποφάσεων, διαπιστώθηκε ότι δεν υπάρχουν ικανοποιητικές παρακαμπτήριες της συλλογής και ότι κατ' επέκταση επιβάλλεται αυτά να συλλεγούν με όποιο κόστος.

Παρουσιάστηκαν οι κυρίαρχες προσεγγίσεις για την αποτίμηση της αξίας της βιοποικιλότητας, όπως και προσπάθειες ανάληψης δράσεων για διατήρησή της σε παγκόσμιο ή υπερεθνικό επίπεδο (ΟΗΕ, Ευρωπαϊκή Ένωση, G8) και έγινε αξιολόγηση των σχετικών ενεργειών στην Ελλάδα. Προσεγγίστηκαν συναφείς ανθρώπινες στάσεις και συμπεριφορές και δόθηκαν ερμηνείες ως προς τα αίτια και τις κοινωνικές καταβολές τους. Τέλος, δεδομένου του τεράστιου μεγέθους του προβλήματος και των κοινωνικών εμπλοκών του, αναζητήθηκαν τρόποι προσέγγισης και ενεργοποίησης του ευρύτερου κοινού με στόχο την ένταξη των πολλών σε δράσεις που θα μπορούσαν να διασφαλίσουν τη διατήρηση της βιοποικιλότητας.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στο «ΒΗΜΑ ΙΔΕΩΝ» στις 7 Μαρτίου 2008, σ. 20.